

Närängän tarinoita

Kahdeksan kertomusta

Risto Kyllinen 1850

Risto Ristonpoika Kyllinen 1875

Susanna Kyllinen o.s Parkkinen 1885

Eljas Kyllinen 1920

Edvard Leopold Sandman 1911

Eemeli Peisa 1923

Madleena Kyllinen 1926

Närängän taloja polttamaan menevä sotilas, joulukuu 1939

Yhteenveto vaiheista sodan jälkeen

tekstit Tuomo Pirrtimaa

Närängän raivaaja 1850

Risto Kyllinen

*Syntyi 1788 Pudasjärvellä, kuoli 1854 Närängässä. Puoliso Margeta Yrjöntyttä Kurvinen
Muutti Närängään ensimmäisenä asukkaana 1841.*

Näytti jo ettei sitä hallan pirua pääse millään karkuun. Tuossa minä asuin puolentoista vuosikymmentä reilun peninkulman päässä, Vuoriniemellä, ja yritin vaimon ja viiden lapsen kanssa, jos siihen hallaan vaikka ajan kanssa tottuisi.

Vaan ei siihen tottunut. Yhtä vähän minä siihen totuin kuin pottu tai tuleentumaton ohra.

Monta vuotta minä tätä vaaraa katselin ja mietin. Että vieläkö kerran otan ja raivaan alusta asti kaiken.

Olen minä raivannut. Pudasjärven pitäjästä aloitin, Kuusamon Penttilänvaarassa renkinä jatkoin, sieltä parhaissa voimissani menin itselliseksi Kallioluoman niemeen.

Aina yritin parempaa. Että olisi helpompaa, että olisi ruista ja särvintä niin että kerrankin riittää. Marketaa ja noita lapsiriepuja minä kai siinä ensimmäisenä ajattelin, ja itseäni sillä tavalla, ettei tarvi nälässä kitua sitten kun vanhemmiten lakkaa kirves kopsumasta.

Yli puolensadan vuoden oli jo ikää kun minä

tähän vaaraan nousin ja aivan oikein tein. Kahtena talvena Kallioluomalta kuljin kolomassa ja kaskipuut kuivumaan. Tai aivan ensimmäisen kerran tässä paikalla kassara heilahti jo edellisenä syksynä, kun tulin närömään pikku-puut nurin. Siitä närömisestä kai se vaaran nimi-kin on tullut. Kuka lie antanut, entinen ukko. Onhan täällä vanhoja huuhdan paikkoja vitikko-tunkemassa.

Toisena kesänä minä poltin huuhdan ensimmäisen kerran, ja kolmantena sitten loppuun asti, kaikki kunnan roviolla ihan tuhkaksi asti.

Vanhan saunan hirret ajoin poroilla Kallioluomalta tänne. Siinä asuttiin ensin, sitten vähän kerrassaan karjasuojaa ja pirttiä rakentamaan. Onhan siitä jo vuosia.

Uuden riihen tuohikatto loistaa mukavan puhtaana. Mielessä on samanlainen tunne niin kuin aina, kun saa jotain valmiiksi. Tuntee että mennään eteenpäin ja jokin parempi on taas lähempänä.

Tässä samassa kohtaa puojin porraspuulla minä istuin sillä kertaa kun tajusin oikein kunnolla, että tähän vaaraan kannatti tulla. Oli elokuuta. Aamuhämärässä tulin pirtistä, tuuli puhalsi naamaan. Navetan nurkalta näin, miten Ruutisäkinrinteestä alaspäin koko maailma oli usvan sisässä. Hallausvan.

Ja minulla tässä pihassa potunvarsi oli pystyssä ja kasvoi sen yön jälkeen vielä kuun kierron. Silloin minä istuin samassa paikassa ladon ovisuulla ja nauraa kurskatin puoliääneen. Näin Marketan sytyttävän pärettä pirtissä. Nousin, kävelin pihan yli ja mietin matkalla valmiiksi, millä sanoilla tätä vaaraa kehaisen.

Että tänä syksynä monessa paikassa kaivetaan männynkävyyn kokoisia pottuja, vaan ei Närängässä.

Metsämies 1875

Risto Kyllinen

Närängän tilan toinen isäntä, puoliso Reeta Säkkinen. Syntyi 1813, kuoli 1884, eli elämänsä Närängässä.

Minulla on sama nimi kuin isällä, mutta päässä aivan eri ajatukset.

Isälle oli maa ja pelto yhdenlainen uskonto.

Minulla on metsä sillä paikalla ajatuksissa missä isällä oli pelto. Metsä ja kalavedet. Isä pyyteli vähän miten sattuu, mutta minä olen tehnyt sitä työkseni koko iän.

Heti kun huuhdan raivuusta ennätin, tein kunnon ansakierroksen tästä itään koko vaaran ympäri, laitoin parisataa rihmaa kierron varrelle. Syksyllä kun ilmat kylmenevät, saa rihmalla myytäväksi lintuja aivan mahoton. Aina minä ajan niitä ison kuorman kylille.

Minä pystyitin loukkuja ja hakkasin kalapatoja joka paikkaan näillä järvillä, missä vain tämän talon on lupa ollut pyytää. Ja valtasin uusiakin paikkoja, jos näytti että joku jättää viesselän kalapaikan pyytämättä.

Talvella tuosta Peurojärven ja Suojärven Välijosta tulee rysällä madetta lujasti. Keväällä Kaaroilta säynäjää ja haukea, rysällä ja verkoilla. Syksyllä isoa siikaa Laattajasta kun tietää, mihin

laskee vähän hentolankaisemmat verkot. On täällä kalavesiä.

Viljelysten kanssa minä olen yrittänyt päästä helpommalla. Kasken paikkoja olen katsellut vaikka vähän kauempaa, mistä vain löytyy helpommin raivattavaa huuhtaa. Onhan niitä, ovathan entiset ukot joskus tätä vaaraa kaskenneet. Nyt niiden vanhat pellot kasvavat koivua ja suoraa kuusta. Ne ukot ovat olleet jo kauan madon suussa.

Nythän tuo jää kasken raivuu kokonaan pois. Eivät annan kruunun metsiin enää tehdä.

Hyvänä paikkana minä tätä vaaraa pidän. Syöntiriistaa on lujasti ja turkiksia pyydän sikäli paljon joka talvi, että ryssän kauppiat käyvät ne ostamassa pihasta. Ne tulevat vesitietä Vuonnisesta ja vetävät veneen maanselän yli Sarvitaipaleesta. Eihän tästä ole siihen kuin puolitoista peninkulmaa.

Saukon ja näätän nahalle ne ovat persoja, kilpailevat kuka ne saa minulta ostaa. Ja joka talvihan minä näätän tai muutaman loukutan ja sula-paikasta jonkun saukon pyydän. Laukkuryssille ne kelpaavat, vievät mukanaan Iijokea alas ja myyvät hyvistä rahoista.

Ne menivät minun nuoruuden vuoteni niin ahneesti metillä ja kalassa, että naintihomma oli jäädä kokonaan. Me olimme tuon Reetan kanssa molemmat jo hyvällä iällä kun sovittiin, että se muuttaa tähän pirttiin.

Eihän tällaisesta liitosta lapsia tullut. Eikä enää tulekaan.

Ei se minua huoleta. Paavo-veli on tuonut vaimon ja tehnyt lapsia tähän taloon. Eljas on vanhimman pojan nimi, tulollaan miehen ikään. Siitä tulee isäntä, kunhan minulta jää ansakierros kesken.

Minä olen katsonut poikaa silmiin ja nähnyt siellä mehtämiehen.

Puinti 1885

Susanna Leena Kyllinen, o.s. Parkkinen, syntynyt 1824.

Puoliso Paavo Kyllinen, vanhan Riston toiseksi vanhin poika.

Asuivat Närängässä Risto Kyllisen ollessa isäntänä.

Paavo kuoli 1887, Susanna 1907.

Kaksi päivää on ollut tuli riihen kiukaassa. Kohta alkaa syksyn ensimmäinen puinti, ohrat on kuivia. Kävin kokeilemassa, työnsin kouran parsien lomasta ja nykäisin lyhteestä tupon. Hyvältä se näytti, kun ei kovin märkää ollut riihen parsille ahtaessakaan.

Ensin oli kärpäillä kuivannut, sitten vielä viikon kykkäillä. Tiukan ahoksen sai parsilla istuva Matleena tehdä, sinne meni paljon lyhteitä.

Käyn kohta sanomassa muille että ruvetaanhan puimaan. Matleenan, Eljaksen tytön kanssa me rupeamme varttomaan näitä ohria. Vartat tuossa ovat jo valmiina, kohta pudotellaan lyhteet alas ja ruvetaan hakkaamaan.

Puinti on tarkkaa hommaa, naisten työtä. Kolmeen naiseen, Riston leski Reeta kolman-

tena, me tämän talon viljat puimme. Ensin vartotaan, sitten viskataan jyvät erilleen ruumeista, ja vielä lopuksi seulotaan. Illalla on naama musta ja tukka täynnä ruumenta ja oljen sirua. Saa laittaa Reeta saunan lämmitä kun rupeamme Matleenan kanssa hakkaamaan.

Vielähän tässä riihessä pui, vanhan Riston rakentamassa. Paavon isä kuoli muutama vuotta ennen kuin minä tulin miniäksi tähän vaaraan. Vanha Risto se on raivannut ja rakentanut. Kaskea se on polttanut ja peltoa raivannut sen minkä ikinä on pystynyt. Paavo ja nuorempi Risto aina muistelivat, että vasta ruis sille oikeata viljaa oli. Ohra oli vähän niin kuin kahujyvää sen rinnalla.

Tuo minun Paavohan teki sopimuksen karhun

kanssa, ettei se Närängän lehmiä syö. Kun ei kerran alkanut lehmiä kuulua metsästä kotia lypsylle, niin ukko rupes pihalla karjahtelemaan, että eikö se karhu perkelekkää niitä kotia aja. Kohta tulivat vauhdilla, vaan yhtä puuttui: sen karhu oli ottanut. Silloin sovittiin karhun kanssa ettei se koske Närängän lehmälikoihin ja näränkäläiset ei puolestaan hätyytä karhua, ja se on pitänyt tähän asti. Pitäköön minunkin puolestani.

Nyt me joudamme aloittamaan, menen kutsumaan toiset naiset pirtistä.

Ne ovat jo nostaneet käsikivet pirttiin jauhamista varten. Huomenna saadaan uutisrieskaa.

Levoton sielu 1920

Eljas Kyllinen

Syntyi 1858 Närängässä, kuoli 1932 Kaarrolla Harjun talossa. Menetti velkoihin Närängän tilan. Ensimmäinen puoliso Brita Törmänen, toinen Anna Heiskanen.

Nuorena miehenä minä katselin tätä vaaraa sen päältä, asuin Närängän taloa niin kuin nyt isäntä asuu. Sitten minut suistettiin alas ja pitkä kierros piti tehdä, ennen kuin pääsin takaisin tähän vaaran juurelle.

On liian julmaa, kun perintötalo lähtee yhdellä huudolla alta niin että heilahtaa! Puolen hevosen hinnasta! Ensimmäisen puolikkaan minä tienasin savotalta helposti ja maksoin ajallaan Siikaluomalle. Sitten se hevonen kuoli. Kun Sakari minulta penäämään maksua, minä sanoin että mitä sitä hulluja kuolleesta hevosesta maksetaan.

Milläpä olisin maksanut.

Niin se veti manttaalitalan pakkohuutokaupaan 142 markan takia.

Kaikki meni. Minun olisi kuulemma pitänyt kiittää, maahan asti kumartaa herraa Edvard Leopold Sandman, joka niin armollisesti meidän antoi asua täällä maillaan verojen maksua vastaan, mutta jotenkin en osannut.

Tuhannella markalla osti tilan ja metsät. Ei ole nyt katsomassa, ei ole nyt herraa paikan päällä.

Mitähän luulee ostaneensa?

Kolmetoista vuotta siinä meni hyyrillä. Sitten talvea vasten häätivät kun en saanut veroja maksettua. Perheen jakoivat maailmalle kuin kerjäläiseltä. No, olisinko sen kummempi ollut. Kota laitettiin Annan kanssa pystyyn Kaarronharjulle vaaran juureen, siinä asuttiin yksi talvi. Muurmannin radalle kaipailivat työvoimaa, minähän lähdin. Aikani tein rataa, sitten nousin Muurmanniin ja pääsin kalastajalaivalle. Tienestit oli aivan hyvät. Sitten minulta varastettiin kello. Minä kovistelemaan laivan kiinalaista kokkia.

Kellon sain takaisin, mutta kiinalaisesta lähti henki ihan tarkon. Vankilaa ja pakkotyötä siitä hyvästä tuli.

Aurajoen vankilassa minä päätin palata Närängän juurelle. Tähän tulini, raivasin valtion maalle talon ja pellot enkä ole lähtenyt, vaikka miten yrittävät hätistää.

Vielä ne tämän maan minulle antavat, tiedän minä sen verran tulevasta. Minä puhun ylisten

ja alisten voimien kanssa.

Minä keitän Närängän kasveista sellaiset lääkkeet, että niitä tullaan hakemaan kauempainkin. Minä parannan ihmiset ja eläimet. Veren minä seisautan haavasta, jota rauta on puraisut: puren itse rautaa ja sivelen sillä. Minä olen tutut tulen kanssa, saatan kuumana kesäpäivänä lyödä kankaan liekkeihin ja päättää tarkalleen, mitä se polttaa ja mitä ei. Metänpeitosta minä saan eläimet tulemaan kotiin. Karhuun minulla on mahti, yhden olen keihäällä kaatanutkin.

Metsässä ei sellaista eläintä ja voimaa ole, jonka kanssa minä en tulisi toimeen. Ihmisten kanssa vain on tupannut menemään huonommin.

Sijoittaja 1911

Varjakka-puutavarayhtiön johtaja Edvard Leopold Sandman omisti Närängän tilan kahdeksan vuoden ajan huudettuaan sen pakkohuutokaupasta tuhannella markalla vuonna 1903.

Enhän minä, herra paratkoon, sitä tilaa itse käynyt katsomassa. Täältä Kuusamon kirkonkylältä olisi ollut päivän matka sinne rajalle. Lisäksi se sijaitisi vielä täysin eri puolella pitäjää missä yhtiömme toimi, joten minkäänlaisia työasioitakaan, leimikon katsastuksia tahi muita, sinne ei ollut.

oli seitsemäs ostamani tila Kuusamosta. Yhtiön johtajana ja osittaisena omistajana tällaisessa asiassa yhdistyvät sekä oma että edustamani yhtiön etu. Omistamieni tilojen isäntänä pystyn neuvottelemaan yhtiön suuntaan kaupat, jotka ovat ajankohdan ja suhdanteen huomioon ottaen ikään kuin edulliset molemmille.

Päätin luottaa asiassa nimismieheen. Hän kertoi tilalla olevan hyvän puuston. Tukin hinta on silloin ja oli edelleen, nyt sodan aikana, kohoamassa. Näinä levoittomina aikoina kannattaa sijoittaa rahansa järkevästi.

Minulle tämä

Huutokaupan jälkeen ne kertoivat minulle, että asukkaat haluaisivat jäädä asumaan tilalle. No hyvä, minä sanoin, asukoot siellä. En minä taloja ja peltoja ollut ostamassa, vaan metsää sijoitusmielessä. Asukoot, mutta metsään niiden ei pidä sormellaankaan kajota. Vuotuiset verot kun maksavat, niin minä olen tyytyväinen.

Kaiken kaikkiaan tilasta tuli hyvä sijoitus. Itse emme sitä koskaan ehtineet hakata. Toimintamme Kuusamossa keskittyi selkeästi Kitkalle, jossa käytettävissämme oli runsaasti metsiä ja oma tukinsiirtolaitos Livon kannaksella.

Koska tila oli syrjässä, päätin hankkiutua siitä eroon. Sain asiaa tiedustellessani niin hyvän tarjouksen, ettei sitä yksinkertaisesti kannattanut jättää käyttämättä.

Närängän tila oli nimissäni vajaan kahdeksan vuotta. Maksoin tilasta tuhat markkaa, möin sen viidellätoista tuhannella Uleåborgs Sågverks Ab:lle. Kulut lainhuudatuksista ja muusta olivat mitättömät. Vuotuisia veroja minulle ei koitunut.

Jopa tällaisina epävakaina aikoina minä kutsuisin tätä hyväksi liiketoiminnaksi.

Tarkastaja 1923

Kun tila oli ollut kymmenen vuotta Uleällä, saapui Kuusamoon yhtiön hallinnassa olevien tilojen tarkastaja.

Tarkastus- ja hoitokertomus Ab Uleå Oy:n maataloista Kuusamon pitäjässä.

Laatinut Eemeli Peisa 1923.

Näränkä N:o 58 Kuusamon pitäjän

Poussun kylässä

Wuokraajana suullisella sopimuksella veroja ja ulostekoja vastaan leski Matleena Juntunen. Närängän talo on viljelys- ja niittytilustoiltaan aika suuri vaan autiona kun on ollut jo toistakymmentä vuotta niin on se mennyt auttamattomasti rappiolle.

Pellot korkealla Närängän vaaralla hiekkaperäiset aivan pelehdyneet, eivät kasva enää mitään. Niityt on tällä talolla suuret ja hyvän puoleiset, vaan nekin aidattomina ja hoidottomina. Kuulin mm. että vuokraaja on antanut muille niitettäväksi kulovuorolla niitettäviä niittyjä joka vuosi, tällaisella pidolla ne pian heittävät kaiken kasvun.

Rakennukset on myös aivan loppuneet,

ei ole talon kartanosta kuin haamu jällellä. Kun talo muuten on hankalalla perällä lähellä Karjalan rajaa, tiettömällä selkosella, niin ei liene sen kuntoonpaneminen kysymyksessä, vaan tilaisuuden tullen myöä pois, niin en katso tarpeelliseksi tehdä ehdotusta tilan kuntoonpanemisesta.

Närängän torppa

Torpassa asuu ja viljelee torppaa Närängän talon vuokraaja Matleena Juntunen. Torppa sijaitsee aivan Närängän päätalon viljelysten vieressä, on aika mukava paikka, Näränkävaaaran etelärinteellä, peltoja on noin 1 ha kaikki sulina ja lienevät melkoisessa kasvukunnossa koska karjaakin on 4 lehmää 5 lammasta ja hevonen,

joten lantaa pitäisi olla riittävästi näille tiluksille.

Torpan rakennuksissa on asuinrakennus; sisältäen pirtin ja keittiön; muurit huononlaiset, akkunat ilman tuplia, muuten asuttavassa kunnossa. Navetta on vielä toimeentultava. Riihi, sauna ja aitta ovat aivan kunnolliset. Kaivo on hyvä.

Torpan asukas Matleena Juntunen joka myös on vuokrannut Närängän tilan, on peräti heikko asukas, hänellä ei ole työvoimaakaan kuin yksi vaivainen poika ja tuntuu hänellä olevan velkojakin. On hyvin luultavaa, ettei hän voi suorittaa päätilalta meneviä veroja ym. rasituksia.

Alatalon emäntä 1926

Madleena Juntunen, o.s. Kyllinen

Paavo Kyllisen tytär, syntyi 1864, kuoli 1936.

Piikana Kurvisen kylällä avioitui saman talon rengin, Juho Juntusen kanssa.

Yhdessä rakensivat Närängän tilan mäkituvan eli Alatalon pihapiirin eteläpuolelle.

Minä kuuntelin rauhattomana yhtiön tarkastajaa, kun se kehui torpan pellot hyväkuntoisiksi ja paikan muutenkin komeaksi. Kun ei siinä tiennyt miten päin olisi ollut, olisiko pitänyt kehua, että on pitänyt hyvää huolta yhtiön omaisuudesta. Vai surkutellako olisi pitänyt, että kurjaa on, verojakaan ei tahdo saada maksettua, että älkää nyt antako ainaakaan lisärasituksia.

Onnihan se on, että ollaan täällä Jumalan selän takana selkosessa ja kaukana tiestä. Rintamailla jos oltaisiin, yhtiö olisi pakottanut laittamaan kaiken kuntoon ja myynyt sitten alta pois. Ehkä siinä tarkastajassa joku rippunen oli hyvää ihmistä, kun ei sellaista ehdottanut.

Nuorena tuntui niin hyvältä nousta tänne kotipaikalle torpan pitoon, Eljas-veljen mäkitupa-laiseksi. Kaksi toisten palkollista, Juho ja minä, siinä saivat yhtäkkiä omaa maata viljeltäväkseen. Kurvisen isoimman talon renki ja piika tulivat vaaraan, ja pitää sanoa, että kyllä työ maistui.

Uusi vuosisata tuli ja siinä mietittiin, että mitähän se antaa.

Ei olisi uskonut. Pakko-uuhtokaupaan laittoivat koko tilan, ja niin mitättömästä asiasta.

Seitsemän lasta meille tuli ennen kuin Juho kuoli. Lapset ne ovat siunaus köyhällekin. Nyt tuo nuorin poika, Otto, on tässä ainoana miehenä talossa. Pakko-uuhtokaupan vuonna nollakolme syntyi, yhdeksänvuotias oli kun isänsä kuoli. Ja siitä muutama vuosi meni niin ajoivat Eljaksen talostaan pois. Meidät jättivät rauhaan, kun verot oli aina hoidettu.

Vain Otto on kotona, muut ovat maailmalle lähteneet, piioiksi ja rengeiksi. Jaakko meni armeijaan ja sitten katosi. Venäjällehän se meni. Enpä minä sitä poliisille kertonut, vaikka kävi kyselemässä. Tehköön poika niin kuin hyväksi näkee. Kuuluihan tuo siellä pärjänneen.

Vanhin tyttö, Amalia, on Iivarinsa kanssa Sodankylässä. Se on savotalla Iivari, ja Amalia savotan kokkina.

Josko ne tekisivät niin kuin minä ja Juho, toisten töistä tulisivat ja ottaisivat talon pitääkseen? Asuisivat aluksi tässä Alatalossa, ja kunnostaisivat Ylätalon?

Minä otan ja kirjoitan sinne Sodankylään, pyydän että tulisivat. Ne ovat rivakoita työhimiä kumpikin.

Närängän poltto joulukuussa 1939

Suomalainen sotilas, Kuusamon Määttä.

Heti sodan ensimmäisen viikon aikana tuli käsky polttaa koko Kurvisen kylä, selkostaloja myöten, ettei ryssä niistä hyödy jos se lähtee tulemaan. Osaston johtajana Kurvisessa meillä oli sellainen nuori luutnantti, paljon meitä miehiä nuorempi. Se rupesi tiukkana komentamaan.

- Te viisi sotamiestä siitä, hiihdätte Närängään kersantti Pakarisen johdolla. Poltatte joka rakennuksen ja tulette saman tien pois.

Minä muistan Määtän Iivarin ilmeen silloin.

- Herra luutnantti, Iivari sanoi: - Siellä on minun vaimo Amalia oottamassa että tullaan hevosella hakemaan tavaroita. Kaikki on valmiina ja kasassa pirtin lattialla.

Luutnantti meni hetkeksi hämilleen. Se huomasi laittaneensa hevosen ja reen jo menemään Murtovaaraan. Närängän hevosen, sitäpaitsi.

Tiesihän Iivari ettei hevosta ole mistä ottaa. Halusi vain kokeilla. Sitten se luutnantti toipui.

- No ei ole hevosta. Tavarat jää sinne. Määtän rouva komentakaa heti Murtovaaraan kun tulette perille. Ja Määttä itse jää tänne Kurvi-

seen.

Sellainen nuori kohtelias mies, se luutnantti. Rouvitteli Amaliaa. Mutta Kyllisen Paavon se komensi polttamaan omaa taloaan Harjuun.

Aamu ei juuri vielä hämärtänyt kun lähdettiin Kurvisesta Närängään päin. Monta kertaa minä olen tehnyt sen reissun Iivarille ja Amalialle vieraaksi, mutta kertaakaan ei ole suksi luistanut niin huonosti kuin nyt.

Kun päästiin pihaan, kersantti käski valmistella ulkorakennusten polttamisen mutta kielsi vielä sytyttämästä. Itse se meni pirttiin kertomaan

Amalialle.

Me olimme miesten kanssa kantamassa riihestä tavaraa metsään, kun se kersantti tuli juoksun kanssa hätiin. Rupesi muka puhumaan isolla äänellä.

Minä sille näytin: hyviä tukkiköysiä ja Iivarin uusi reki, miksi nämä polttamaan. Ei kai ryssä tukkireellä Kuusamoon hyökkää?

Tämä kersantti nykäisi pistoolin kotelostaan ja huusi, että kaikki poltetaan, se on käsky.

Toinen rouvittelee tavallisia ihmisiä ja toinen uhkaa pistoolilla.

Amalia oli saanut lehmät navetasta ulos ja oli ajamassa niitä veräjän portista vaaran rinteeseen päin. Kurvisesta nousi savua. Siellä paloi aivan uusi kansakoulu.

Menin pirttiin. Lattia oli täynnä nyyttejä ja laatikoita. Hellankulmalla oli pata. Amalialta jäi juustokeitto kesken.

Nurinkurinen on tämä meidän kyläreissu tällä kertaa. Hellapuut ladotaan seinän viereen, eikä näillä tulilla kahveja keitetä. Lähtiessä pönkätään ovi auki.

Sytyttäkää, kersantti sanoi, puristi vieläkin pistoolia kourassa.

Närängän tilan vaiheet sodan jälkeen

Talvisodassa tilan rakennuksista sauna jäi palamatta: rakennukset polttaneet sotilaat tekivät tulet lauteille, jotka paloivat puhki ja tuli sammui itsekseen märällä maalattialla. Myös syrjemässä ollut paja säästyi.

Sodan jälkeen Iivari ja Amalia rakensivat saunan eteen porstuan ja asuivat saunassa ensimmäisen talven. Lapsista oli mukana 18-vuotias Eino, joka oli sodan viime kuukausina ollut armeijassa. Nykyisistä rakennuksista vanhin on aitta, joka valmistui vuonna 1943. Nykyinen saunarakennus valmistui viimeisenä, vuonna 1958.

Otto Juntunen kyhäsi aluksi pienen pirtin palaneen Alatalon tulisijan ympärille. Tästä hän kulki Hoikanjärven Kotiniemessä, jonne rakensi uuden talon.

Suomen viimeiseksi lykkäytynyt isojako päästiin aloittamaan Kuusamossa vuonna 1951. Se merkitsi maaomaisuuden täydellistä uudelleenjärjestelyä. Närängän tila, 128 hehtaaria, erotettiin yksityismaaksi. Tilaa asunut Iivari Määttä sai lunastaa sen itselleen Kajaani-yhtiöltä. Tämä isojaon päätös saatiin vuonna 1952 eli Kuusamon ensimmäisten joukossa.

Iivari Määttä muutti sukunimensä Mäntysolaksi vuonna 1954. Moni Kuusamon Määttä vaihtoi nimeään, sillä Määttä riitti pitäjässä sekaannukseen asti.

Närängää asuttiin 60-luvun puoliväliin saakka. Iivari Mäntysola myi tilan Rauma Repolalle vuonna 1970 vähän ennen kuolemaansa. Vuonna 1996 tilan omisti Enso Oy, jolta ympäristöministeriö sen osti liitettäväksi suojelualueeseen.

Närängän vanhojen metsien suojelualue perustettiin samana vuonna.

Tilan nykyinen omistaja on Metsähallitus.

Teksti: Tuomo Pirttimaa